

Asia: Vapaa Sivistystyö ry:n (VST) lausunto tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehysten laajentamista valmistelleen työryhmän esityksistä.

OKM:n puolelta pyydetään, että lausunnossa otetaan kantaa seuraaviin teemoihin:

- 1) viitekehysten kehittämisen jatkotyö ja
- 2) viitekehysten laajentamista koskeva asetusehdotus. Lisäksi voi halutessaan lausua loppuraportista yleisesti.

Ensin muutama huomio Osaaminen ratkaisee (OKM 2019:3) - loppuraportista yleisesti:

On hyvä ja luonnollinen asia, että eri asteen tutkintoja sovitetaan EQF-suositukseen ja sen kahdeksaan vaatimustasoon, jossa on yleissivistävät, ammatilliset ja akateemiset tutkinnot ja osaamiskokonaisuudet. Tarvitaan myös koherenssia EQF- ja FINQF-järjestelmien välillä, jotta opiskelijoiden liikkuvuutta voidaan edistää myös eurooppalaisella tasolla.

Loppuraportissa on eksplisiittisesti haluttu luoda **kansallinen** viitekehys, jossa mukaan on otettu selkeällä säädöspohjalla olevia tutkintoja ja osaamiskokonaisuuksia. Tämä on eräänlainen osaamisen ytimen minimalistinen lähestymistapa, joka rajaa ulkopuolelle paljon muuta koulutusta, esimerkiksi lähes kaikki vapaan sivistystyön opintokokonaisuudet, paitsi taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä.

VST ry:n mielestä riskinä on, että käsillä oleva kansallinen viitekehys tarjoaa kansallisen osaamisen **kaanonin**, joka ei tunnista/tunnusta eri oppimisympäristöissä syntyvää osaamista, jota tarvitaan esim. joustavan työelämän tarpeisiin. Sitran Osaamisen aika-hankkeen teeseissä todetaan, että yleissivistys, perustaidot ja osaaminen ovat suomalaisen hyvinvoinnin perusta. ”Tutkinnoilla on yhteisesti sovittuina osaamiskokonaisuuksina merkitys tulevaisuudessakin. Tutkintorakenteita, sisältöjä ja pedagogiikkaa kehitetään ennakoivasti kasvatuksen tarpeisiin sekä yhteiskunnan ja työelämän muutoksiin vastaten.” (Sitra Osaamisen aika 2019, Teesi 2D)

Sitran Osaamisen aika- raportti toteaa: ”Työelämän uusiin tarpeisiin luodaan osaamiskokonaisuuksia, joihin tunnustetaan eri tavoin eri ympäristöissä hankittu osaaminen.” Lausunnolla oleva loppuraportti pitää varsin konservatiivisesti kiinni tutkintojen säädös- ja lakiperustaisuudesta, mikä toki edistää eri maiden tutkintojen vertailtavuutta, laatua ja läpinäkyvyyttä, mutta vaarana on että suomalaiset tutkinnot eivät pysty uudistumaan laajemmassa osaamisen muutoskontekstissa.

VST lausuu 1) viitekehysten kehittämisen jatkotyöstä seuraavaa: On hyvä että viitekehys-työssä on päätetty edetä vaiheittain, ja että samalla sovitaan kriteereistä osaamisen laadun ja vaatimustason mukaan. Eduskunnan sivistysvaliokunta on aivan oikein (SiV20/2016 vp) todennut että viitekehitys ei yksinään saa ohjata kansallista päätöksen-tekoa, kun (työ)elämän nopeat muutokset myös edellyttävät viitekehysten päivittämistä.

Kun viitekehystä ruvetaan sovittamaan, on tärkeitä, ettei jatkotyötä tehdä liian suppeasti tai hitaasti – OKM:n käsittely esityksistä kahden vuoden välein on varsin hidas käsittely-prosessi.

Vapaa sivistystyö mainitaan vasta luvussa 6.2 sivulla 52: ”...vapaan sivistystyön osaamiskokonaisuudet, joiden katsottiin edellyttävän jatkotyötä ja joustavampaa suhtautumista osaamiskokonaisuuden säädösperustaan.”

Juuri tästä on kyse – laki vapaasta sivistystyöstä (1998/632) ei sisällä tarvittavaa säädöserustaa, jotta vapaan sivistystyön osaamiskokonaisuuksia voisi sisällyttää nykyiseen viitekehykseen.

Vanhasta käsitteestä ”ei-tutkintoon johtava koulutus” pitäisi luopua ja sen sijaan nähdä osaamiskokonaisuuksia jatkuvan oppimisen ekosysteemin viitekehyksessä, jossa eri oppimisympäristöt sulautuvat yhteen (engl. blended learning) oppijan osaamisprofiilissa.

VST lausuu 2) viitekehysten laajentamista koskevasta asetusehdotuksesta seuraavaa: Asetusehdotus seuraa pitkälti Osaaminen ratkaisee -loppuraportin sisältöä, eli tähän kohtaan pätee myös 1)-kohdan lausuntoteksti.

OKM on juuri asettanut Vapaan sivistystyön kautta hankitun osaamisen tunnustamista ja tunnustamista valmisteleva työryhmä (OKM 62/040/2018). Tämän työryhmän esitykset tulisi huomioida osaamisen viitekehysten jatkokehittämissä.

Helsingissä 20.2.2019

Vapaa Sivistystyö ry
Hallitus
Psta

Björn Wallén, puheenjohtaja